

Aan : Ministerie van VWS

Kopie aan : VNG

Datum : 16 april 2019

Betreft : Reactie op maatregelen eigen bijdrage
Wmo v/a 2020

Maatschappelijke Ontwikkeling
Team PGW&Z B&O Zorg & Veilig
Telefoon (010) 489 49 35

Bezoekadres: Het Timmerhuis
Halvemaanpassage 90, Rotterdam
Postadres: Postbus 70014
3000 KS Rotterdam
Internet: rotterdam.nl

Van: Maja Cardzic
Telefoon: (010) 489 49 35
E-mail: m.cardzic@rotterdam.nl

1. Reactie gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam heeft met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit met de maatregelen ten aanzien van de eigen bijdrage Wmo per 2020. In de consultatie is de volgende vraag bij het ontwerpbesluit gesteld: "Is dit besluit effectief in het te bereiken doel?", en "Kan het besluit of de toelichting beter?".

Voordat wij ingaan op deze vragen willen wij eerst het volgende opmerken. Sinds begin dit jaar geldt het abonnementstarief voor de eigen bijdrage voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. Wij staan achter het idee dat gekeken wordt naar de toegankelijkheid van de zorg en de betalingen door cliënten en zien om die reden de doorgevoerde aanpassing per 2019 ook als een positieve ontwikkeling. Positief, want het heeft gezorgd voor een eenvoudiger systeem van de inning van de eigen bijdrage Wmo, zowel voor de cliënt als de betrokken uitvoeringsorganisaties. Tegelijkertijd brengt de uitvoering van deze maatregel ook nadelen met zich mee, met name als het gaat om forse meerkosten die het met zich meebrengt. Deze meerkosten komen nu voor een groot deel voor de rekening van gemeenten zonder compensatie vanuit het Rijk hiervoor. Voordat we ingaan op de maatregelen per 2020 en onze reactie hierop, vinden we het van belang om ook terug te blikken op hoe de invoering van het abonnementstarief per 2019 in de praktijk uitpakt.

2. Consequenties a.g.v. invoering abonnementstarief eigen bijdrage 2019

Sinds 2019 is de eigen bijdrage voor hulp en ondersteuning vanuit de Wmo aangepast en betaalt elke cliënt voor extramurale ondersteuning maximaal € 17,50 per periode van 4 weken. Deze maatregel heeft ertoe geleid dat de hoogte van de eigen bijdrage voor midden en hogere inkomens wordt aangepakt. De invoering van het abonnementstarief leidt ertoe dat gemeenten met forse uitgaven worden geconfronteerd vanwege: 1) wegvallende inkomsten als gevolg van de invoering van lagere eigen bijdrage, 2) toename van de vraag naar voorzieningen (aanzuigende werking), omdat het met name voor midden en hogere inkomens aantrekkelijk wordt om een voorziening bij de gemeenten aan te vragen, en 3) minder inkomsten wanneer de gemeenten ervoor kiezen om een uitzondering te maken door de eigen bijdrage te verlagen.

Ruim drie maanden sinds de invoering van het abonnementstarief zien we nu al dat sprake is van een grote toename van instroom in de Wmo. In de eerste maanden van 2019 was hier in Rotterdam al een toename van bijna 6% te zien. Ondanks dat dit een relatief kort tijdsbestek is, maken wij ons grote zorgen over de aanzuigende werking als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. Daarnaast speelt mee dat de gemeenten – binnen de huidige wetgeving – zeer beperkte tot geen mogelijkheden hebben om deze aanzuigende werking tegen te gaan. De gemeenten worden wel geconfronteerd met de financiële meerkosten ervan. Ondanks dat de invoering van het abonnementstarief al een voldongen feit is, resteert

nog wel de vraag of de financiële meerkosten ervan adequaat door het Rijk gecompenseerd worden. Tussen de VNG en het Rijk zijn vooralsnog geen goede afspraken hierover gemaakt. Om die reden maken wij ons ernstige zorgen over de aanvullende financiële knelpunten die het voor onze gemeente met zich meebrengt, bovenop de reeds aanwezige tekorten in de Wmo. Wij pleiten er om die reden voor dat het Rijk met goede randvoorwaarden komt voor gemeenten (zowel financieel als inhoudelijk), zodat gemeenten uitvoering kunnen geven aan het abonnementstarief. Op het moment dat deze randvoorwaarden niet goed ingevuld worden, sluiten wij niet uit dat dit consequenties kan hebben op de voorzieningen die gemeenten aanbieden en de laagdrempeligheid van de toegang tot de Wmo.

Verder willen wij opmerken dat wij het niet alleen belangrijk vinden dat gekeken wordt naar maatregelen in de werkingsfeer van de Wmo 2015, maar dat hierin – zoals de tekst van het regeerakkoord duidelijk suggereert - ook andere wettelijke domeinen bij betrokken zouden moeten worden. Van een samenhangende aanpak van de eigen betalingen voor de andere domeinen (Wlz, Zvw) is tot nu toe niets gebleken. De invoering van het abonnementstarief heeft ertoe geleid dat verschil in eigen bijdrage tussen Wmo en Wlz alleen groter geworden is – en het probleem van de zorgval ook waardoor kwetsbare mensen hierdoor ten onrechte te lang in de Wmo blijven. Wij willen het Rijk vragen om dit knelpunt in samenhang op te lossen, ook voor wat betreft de verschillen in eigen betalingen tussen de diverse wettelijke domeinen in de zorg.

3. Maatregelen vanaf 2020

Daarnaast is het Rijk voornemens om per 2020 de volgende maatregelen door te voeren:

- Invoering van een vast tarief van 19 euro per maand (ook voor algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie), incl. uitzondering vervoer, kostprijsccontrole woningaanpassing en hulpmiddelen, start inning CAK en opschorten en beëindigen bijdrage
- Bijdrage voor pgb voor beschermd wonen onder de intramurale bijdragesystematiek;
- het verkorten van de termijn waarover een naheffing van de eigen bijdrage, van 36 naar 12 maanden;
- een verduidelijking van de start van de eigen bijdrage bij een pgb.

Algemene voorzieningen die onder het abonnementstarief gaan vallen

Het Rijk stelt dat het wetsvoorstel een abonnementstarief regelt voor Wmo-maatwerkvoorzieningen, alsmede de uitvoering vereenvoudigt van de vaststelling en inning van de eigen bijdragen. Het wetsvoorstel regelt echter ook een abonnementstarief voor de algemene voorzieningen in het kader van de Wmo 2015. In ieder geval moeten de algemene voorzieningen waarbij een duurzame hulpverleningsrelaties wordt aangegaan met een hulpverlener zoals huishoudelijke hulp en begeleiding onder het abonnementstarief worden gebracht.

Dit is volgens ons niet in lijn met uw eigen doelstelling. De cumulatie van bijdragen tussen Wlz en maatwerkvoorzieningen Wmo is immers ook in de huidige wetgeving al geregeld. Het betrekken van de algemene voorzieningen hierbij is dus niet doelmatig en zal ook de vaststelling en inning van eigen bijdragen nodeloos ingewikkeld maken. Een eigen bijdrage voor voorzieningen die gemeenten nu vrij toegankelijk en laagdrempelig aanbieden, zoals wijkteams of dagbesteding, zal de financiële toegankelijkheid van deze zorg verkleinen in

plaats van vergroten. Dit onderdeel van uw wetsvoorstel is daarmee niet doelmatig en effectief in het te bereiken doel. Weliswaar kunnen gemeenten sommige algemene voorzieningen weer bij verordening uitzonderen – tenminste als wij het voorstel op dit punt goed begrijpen (de verhouding tussen het derde en vierde lid van artikel 2.1.4 is hierbij onduidelijk). Maar het eerst opnemen van een voorziening in landelijke regelgeving om die vervolgens weer bij plaatselijke regelgeving uit te zonderen, zal in het geheel niet bijdragen aan vereenvoudiging van de regelgeving zoals het Rijk beoogt. En zal tevens leiden tot extra administratieve lasten bij aanbieders en gemeenten gezien de hoeveelheid en variatie van algemene voorzieningen op wijkniveau. Er is een veel eenvoudiger oplossing: breng de algemene voorzieningen niet onder het abonnementstarief, en laat gemeenten voor eventuele eigen bijdragen daaraan bij verordening regelen wat zij nu ook al kunnen regelen.

Mogelijkheid voor gemeente om de aanzuigende werking te beperken

De invoering van het abonnementstarief voor de eigen bijdrage Wmo zal tot forse uitgaven voor gemeenten leiden. Deze aanzuigende werking is nu al merkbaar. Gemeenten hebben nu weinig tot geen mogelijkheden om deze aanzuigende werking tegen te gaan. Het wetsvoorstel bevat hiertoe op de langere termijn wel een potentiële sturingsmogelijkheid, te weten het meewegen van financiële draagkracht als onderdeel van de beoordeling of iemand recht heeft op een Wmo-maatwerkvoorziening. Dit onderdeel vinden wij in het wetsvoorstel nog niet voldoende uitgewerkt. Daarnaast hechten wij eraan dat het meewegen van de financiële draagkracht voor gemeenten op een eenvoudig uit te voeren wijze kan plaatsvinden zodat onredelijke extra uitvoeringslasten en administratieve lasten voor gemeenten én cliënten voorkomen kunnen worden.

Het Rijk stelt de toepassing hiervan afhankelijk van een gebleken aanzuigend effect van deze wetgeving, en de uitwerking hiervan moet dan nog per AMvB plaatsvinden. In de praktijk kan het daarmee jaren duren voordat gemeenten van deze mogelijkheid gebruik zullen kunnen maken. Intussen zal het aanzuigende effect een feit zijn en hebben grote groepen (nieuwe) cliënten rechten opgebouwd in de Wmo, die zullen gelden tot aan de datum van de eerstvolgende herindicatie (maximaal vijf jaar). Wij pleiten ervoor om deze 'eigen kracht-toets' in de wetgeving zelf verder uit te werken en meteen bij wet in te voeren (en dus niet afhankelijk te maken van monitoring of een AMvB). Ook als hiervoor een langer wetgevings- en/of invoeringstraject nodig is.

PGB beschermd wonen onder de intramurale eigen bijdrage systematiek

Aanleiding voor de voorgestelde maatregel vormt een beperkte groep cliënten (enkele tientallen), die een pgb met wooncomponent zouden ontvangen en een abonnementstarief onder de extramurale bijdragesystematiek zouden betalen. Vanwege rechtsongelijkheid is het voorstel vanuit het Rijk om dit te corrigeren door wettelijk de mogelijkheid op te nemen dat een pgb verstrekt moet worden ook voor de huisvestingscomponent bij intramurale BW. Dit voorstel vinden wij niet wenselijk omdat het niet bijdraagt aan de visie van scheiden van wonen en zorg. Daarnaast is de maatregel niet proportioneel en ook niet effectief in het te bereiken doel vanwege het volgende:

- Over wel of geen pgb voor de wooncomponent zijn bij aanvang van de Wmo 2015 reeds discussies gevoerd. Het verstrekken van een pgb voor de huisvestingscomponent bij intramurale BW, is anders dan hoe het onder de AWBZ was geregeld, maar ook anders dan in het kader van de Wlz waarbij er geen pgb met huisvestingscomponent wordt verstrekt. Dat het Rijk nu aangeeft dat de voorgestelde

systematiek overeenkomt met de systematiek in de Wlz, kunnen wij op dit punt dan ook niet volgen;

- De voorgestelde maatregel brengt verschillende consequenties voor gemeenten met zich mee, en creëert daarnaast extra onduidelijkheid voor zowel gemeenten als cliënten. Zo leidt de invoering van een pgb met huisvestingcomponent per 2020, tot een aanzuigende werking van nieuwe cliënten en extra financiële meerkosten voor gemeenten (die ze bij de invoering van de Wmo 2015 nooit hebben gehad; immers daar bestond deze variant ook niet). Het creëert onduidelijkheid wanneer een pgb beschermd wonen verstrekt moet worden. Zie bijv. ook discussie die binnen de Wlz speelt t.a.v. kleinschalig wonen. Dat zijn voor de Wlz vaak geen “instellingen” in de zin van de Wet toelating zorginstellingen (Wtzi). Naast het begrip ‘instelling’ in de Wlz/Wtzi is er ook het ‘inrichtingsbegrip’ uit de Participatiewet. In dat verband is het de vraag tot welke grens het gaat om ‘zelfstandige huisvesting’. Het creëren van een ander begrip voor wonen en instelling, heeft hiermee niet alleen consequenties voor de Wmo, maar ook voor de Participatiewet en de uitvoeringspraktijk.
- Met de voorgestelde maatregel voor de pgb zal hiermee juist een verschil met beschermd wonen in natura ontstaan, omdat daarin de ‘wooncomponent’ veel ruimer wordt opgevat dan alleen de (equivalent) huurlasten. De rechtsongelijkheid die daarmee ogenschijnlijk bestreden wordt, wordt hiermee juist versterkt.

Verder willen wij opmerken dat het in dezen gaat om een hele kwetsbare doelgroep (bijv. ex-verslaafden met GGZ-problematiek), waarbij het de vraag is of het instrument van een pgb beschermd wonen inclusief een wooncomponent, met alle wijzigingen daaromheen de cliënt ten goede komt. De ongelijkheid t.a.v. de beperkte groep cliënten die nu onterecht een te lage eigen bijdrage betaalt – die overigens ook bij een beperkt aantal gemeenten voorkomt – zou ook opgelost kunnen worden in overleg tussen het CAK en de betrokken gemeenten. Om landelijk beleid op dit punt aan te passen, leidt alleen maar tot meer onduidelijkheid en onzekerheid voor cliënten, extra financiële meerkosten voor gemeenten, maar ook extra administratieve lasten.

Overige maatregelen

Verder wordt geregeld dat de wettelijke opdracht dat de geïnde bijdrage niet moet uitstijgen boven de door de gemeente bepaalde kostprijs van een maatwerkvoorziening of persoonsgebonden budget, waarbij de gemeente de kostprijscontrole uitvoert. Wij vinden dit niet een wenselijke ontwikkeling, gezien het de taak van de gemeenten is om de voorzieningen aan het CAK door te geven en de CAK op basis hiervan zou moeten bepalen of inning van de bijdragen moet gebeuren. We maken ons zorgen over de administratieve- en uitvoeringslasten die deze maatregelen met zich meebrengt voor gemeenten. Wij pleiten er ook voor, dat dit verder nog in overleg tussen gemeenten en het CAK wordt geregeld.

4. Afsluiting

Uiteraard begrijpen wij de wens vanuit het Rijk om het abonnementstarief per 2020 wettelijk te regelen, vanwege de positieve bijdragen die dit met zich mee brengt voor zowel de cliënt als de uitvoeringspraktijk. Wel vinden wij dat het Rijk eerst de randvoorwaarden hiervoor goed moet invullen (zowel financieel als inhoudelijk), zodat gemeenten uitvoering kunnen geven aan het abonnementstarief. Op het moment dat deze randvoorwaarden niet goed ingevuld worden, maken wij ons grote zorgen over de consequenties die dit kan hebben op de voorzieningen die

gemeenten aanbieden en de laagdrempeligheid toegang tot de Wmo. Verder vinden wij de invoering van een pgb beschermd wonen met een wooncomponent, een onwenselijke ontwikkelingen die alleen maar zal leiden tot meer onduidelijkheid en ongelijkheid tussen cliënten.

Wij hopen met de bovenstaande reactie een bijdrage te leveren aan de verdere invulling van de beoogde maatregelen.